

Brüsszel, 2020.12.15.
SWD(2020) 347 final

BIZOTTSÁGI SZOLGÁLATI MUNKADOKUMENTUM
A HATÁSVIZSGÁLATI JELENTÉS VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓJA

amely a következő dokumentumot kíséri:

Javaslat

AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS RENDELETE

**a transzeurópai energiaipari infrastruktúrára vonatkozó iránymutatásokról, valamint a
347/2013/EU rendelet hatályon kívül helyezéséről**

{COM(2020) 824 final} - {SEC(2020) 431 final} - {SWD(2020) 346 final}

Vezetői összefoglaló
A transzeurópai energiaipari infrastruktúrára vonatkozó iránymutatások (a TEN-E rendelet) felülvizsgálataira vonatkozó hatásvizsgálat
A. A fellépés szükségessége
Mi a probléma lényege, és miért jelent problémát uniós szinten?
A hatályos transzeurópai energetikai infrastruktúráról szóló rendelet (TEN-E rendelet) új megközelítést alakított ki a határokon átnyúló infrastruktúra-tervezés terén, egy regionális együttműködési környezetben összehozva az érdekelt feleket annak érdekében, hogy azonosítsák a belső energiapiachoz, az ellátás biztonságához, valamint a fenntarthatósághoz leginkább hozzájáruló közös érdekű projekteket, és elősegítsék azok végrehajtását. Azt is előírja a tagállamoknak, hogy észszerűsítsék a közös érdekű projektek engedélyezési eljárásait, és meghatározza az Európai Hálózatfinanszírozási Eszközből (CEF) származó finanszírozáshoz való hozzáférés feltételeit. A hatályos transzeurópai energetikai infrastruktúráról szóló rendelet értékelése azt mutatta, hogy bár a hatályos rendelet célkitűzései nagyrészt továbbra is érvényesek, a 2020/2030-ig tartó időszakra vonatkozó célokat korszerűsíteni kell, hogy azok tükrözzék az új politikai környezetet és a klímasemlegesség 2050-re való elérésére vonatkozó, az európai zöld megállapodásban foglalt célkitűzést. Az új politikai környezeten és célkitűzéseken túlmenően a technológia is gyors ütemben fejlődött az elmúlt évtizedben. Sor került a következő két fő probléma meghatározására: 1) A határokon átnyúló infrastrukturális fejlesztések típusa és mértéke nincsen teljesen összhangban az EU energiapolitikai célkitűzéseivel, különös tekintettel az európai zöld megállapodásra és a klímasemlegességre vonatkozó célkitűzésre, valamint 2) a projektek végrehajtásában késedelmek jelentkeznek. A megnövelt 2030-ra vonatkozó éghajlat-politikai célkitűzés, az európai zöld megállapodás szerinti klímasemlegességi célkitűzés, valamint a „Tiszta bolygót mindenkinek” uniós stratégia megköveteli az európai energiarendszer mélyreható átalakulását, mind a kínálati, mind pedig a keresleti oldalon. Ez azt jelenti, hogy létre kell jönnie egy olyan infrastruktúrának, amely támogatja az európai energetikai átalakulást, ideértve a gyors villamosítást a megújuló villamosenergia-termelés arányának megduplázásával, a megújuló és alacsony szén-dioxid-kibocsátású gázok meredek növekedésével, az energetikai rendszerek integrációjával és az innovatív megoldások nagyobb mértékű elterjedésével. Jelenleg nem minden, az energetikai átalakulás szempontjából releváns infrastruktúra-kategória jogosult a közös érdekű projekt státuszra (például hidrogén), egyesek pedig nem kellőképpen tükrözik a technológia fejlődését (például intelligens energiahálózatok). Az EU éghajlat- és energiapolitikai célkitűzéseinek eléréséhez szükségesnek ítélt kiemelt jelentőségű projektek végrehajtásában jelentkező késedelmek veszélyeztetnék az energiarendszerben szükséges, felgyorsított változást. A kulcsfontosságú infrastrukturális projektek végrehajtása még mindig túl sok időt vesz igénybe. 2020-ban a villamosenergiával kapcsolatos közös érdekű projektek 27 %-a átlagosan 17 hónappal késett az eredetileg tervezett üzembe helyezési időponthoz képest.
Mit kellene elérni?
Az általános célkitűzés megkönnyíteni a megfelelő energetikai infrastruktúrának az EU-ban és annak szomszédságában időben történő kialakítását, lehetővé téve az EU energia- és éghajlat-politikai célkitűzéseinek az európai zöld megállapodással összhangban történő teljesítését, különös tekintettel a 2030/2050-ig elérendő célkitűzésekre, ideértve a klímasemlegességi célkitűzést, valamint a piaci integrációt, a versenyképességet és az ellátás biztonságát, oly módon, hogy az a legkevesebb költséggel járjon a fogyasztók és a vállalkozások számára. A konkrét célkitűzések a következők: 1) Lehetővé tenni az EU-ban és a szomszédos országokban az energetikai átalakuláshoz és az éghajlat-politikai célkitűzések

eléréséhez szükséges határokon átnyúló projektek és beruházások azonosítását, 2) Az energetikai rendszerek integrációja és az offshore energiahálózatok esetében javítani az infrastruktúra-tervezést, 3) Lerövidíteni az engedélyezési eljárásokat a közös érdekű projektek esetében, az energetikai átalakulást elősegítő projektek végrehajtásában bekövetkező késések elkerülése érdekében, és 4) Biztosítani a költségmegosztási eszközök és a szabályozói ösztönzők megfelelő használatát.

Milyen többletértéket képvisel az uniós szintű fellépés (szubszidiaritás)?

A határokon átnyúló energetikai infrastruktúra fejlesztéséhez egy uniós szintű, a tagállamok közötti együttműködést biztosító keret szükséges. Az egyes tagállamok rendelkezései és fellépései nem elegendőek ezen infrastrukturális projektek megvalósításához. Gazdasági szempontból az energiahálózat fejlesztései akkor valósíthatók meg a legjobban, ha azt európai szemszögből nézve tervezik meg, amely magában foglalja mind az EU, mind a tagállamok fellépését, tiszteletben tartva azok hatásköreit. A hatályos transeurópai energetikai infrastruktúráról szóló rendelet értékelése megerősítette, hogy a transeurópai energiahálózat (TEN-E) egyértelműen hozzáadott értéket nyújtott ahhoz képest, amit pusztán nemzeti vagy regionális szinten lehetett volna elérni.

B. Megoldások

Milyen alternatívák kínálóznak a célok elérésére? Van-e előnyben részesített alternatíva? Amennyiben nincs, miért nincs?

Különböző szakpolitikai alternatívák merültek fel a következő kérdések tekintetében:

A) HATÁLY

- Intelligens villamosenergia-hálózatok és villamosenergia-tárolás
- Gázinfrastruktúra, hidrogénhálózatok és a villamos energiát gázzá alakító („power-to-gas”) technológiák
- Harmadik országokkal közösen megvalósított projektek (közös érdekű projektek)

B) IRÁNYÍTÁS-/ INFRASTRUKTÚRA-TERVEZÉS

- Offshore megújulóenergia-hálózatok
- Ágazatokon átívelő infrastruktúra-tervezés

C) ENGEDÉLYEZÉS

- Az engedélyezési eljárások lefolytatásának felgyorsítása
- Egyablakos rendszer az offshore energiahálózat fejlesztésére

D) SZABÁLYOZÁS

- A beruházási költségek egészének beépítése

Az alternatívák összehasonlítása azt mutatja, hogy önmagában egyetlen alternatíva sem elegendő a meghatározott célkitűzések eléréséhez. Az előnyben részesített szakpolitikai alternatívák egy csomagja tűnik a legalkalmasabbnak a célkitűzések arányos megvalósításához, amint azt a hatásvizsgálati jelentés részletesen ismerteti.

Mi az egyes érdekeltek álláspontja? Ki melyik alternatívát támogatja?

A jelenlegi keret hatályát illetően sok érdekelt fél rámutatott arra, hogy az intelligens villamosenergia-hálózatok aktualizálására van szükség. Míg az érdekelt felek több csoportja, főként az átvitelrendszer-üzemeltetők és az ipari szövetségek képviselői, fontosnak tartották az új gázinfrastruktúrák hatály alá vonását, az vegyesebb fogadtatásra talált különösen a nem kormányzati környezetvédő szervezetek részéről. Ami az irányítást és az infrastruktúra-tervezést illeti, az érdekelt felek nem fogalmaztak meg konkrét véleményt a jövőbeni offshoreinfrastruktúra-tervezési rendszerről, miközben támogatták az

infrastruktúra-tervezéssel kapcsolatos felelősség kiigazításait és megerősítették a fenntarthatósági értékelést. Ami az engedélyezést illeti, az érdekelt felek rámutattak a több joghatóságot is érintő offshore projektek összetett és hosszadalmas engedélyezési eljárásával kapcsolatos nehézségekre, és egyszerűsített engedélyezési eljárást szorgalmaztak.

C. Az előnyben részesített alternatíva hatásai

Melyek az előnyben részesített alternatíva (ha nincs ilyen, akkor a főbb alternatívák) előnyei?

A hatások vizsgálata jelentős mértékben kvalitatív megközelítésre támaszkodik. A projektspecifikus adatok hiánya miatt nem volt lehetséges az összes alternatíva esetében számszerűsíteni a hatásokat, különös tekintettel az új infrastruktúra-kategóriákra. Ezenkívül a javasolt változtatások főként a jelenlegi, viszonylag jól működőnek ítélt keret fokozatos fejlesztését jelentik.

A jogi aktus hatályának az infrastruktúra-kategóriák és a klímasemlegességi célkitűzés összhangjának biztosítása révén történő módosítása csökkenti az üvegházhatásúgáz-kibocsátást, amelyet az optimális és hatékony integrált infrastruktúra-tervezés támogat, egyúttal a lehető legkisebbre csökkenti a lehetséges környezeti hatásokat is. Egy felgyorsított engedélyezési eljárás lehetővé teszi a kulcsfontosságú projektek gyorsabb végrehajtását is, ezáltal közelebb hozva a környezeti és társadalmi-gazdasági előnyök megvalósulását.

Milyen költségekkel jár az előnyben részesített alternatíva (ha nincs ilyen, akkor milyen költségekkel járnak a főbb alternatívák)?

A transzeurópai energetikai infrastruktúráról szóló rendelet létrehoz egy keretet a transzeurópai energetikai infrastruktúra számára azáltal, hogy előírja a közös érdekű projektek kiválasztási folyamatát, amelyeknek ezt követően előnye származhat a végrehajtásuk megkönnyítését szolgáló rendelkezésekből. Mint ilyen, a transzeurópai energetikai infrastruktúráról szóló rendelet nem ró kötelezettségeket vagy költségeket a gazdasági szereplőkre, ugyanakkor követelményeket határoz meg a közös érdekű projektek gazdái, vagyis elsősorban azon átvitelirendszer-üzemeltetők és elosztórendszer-üzemeltetők számára, amelyek úgy döntenek, hogy kérelmezik a közös érdekű projekt státuszt, és ezzel bizonyos, elsősorban nyomkövetési és jelentési kötelezettségek formájában felmerülő kötelezettségeknek vetik alá magukat. Ezenkívül a transzeurópai energetikai infrastruktúráról szóló rendelet kötelezettségeket állapít meg az illetékes nemzeti hatóságok és szabályozók számára az engedélyezéssel, a szabályozói ösztönzőkkel és a lakosság bevonásával kapcsolatban, valamint a hálózattervezetők számára a hosszú távú hálózattervezéssel kapcsolatban. A fogyasztókat elsősorban a hálózati díjszabás érinti a szabályozott eszközalapba (RAB) történő beruházások finanszírozása érdekében. A transzeurópai energiahálózatra vonatkozó jogi aktus célzott használata az Európai Hálózatfinanszírozási Eszköz szelektív támogatásával együtt segíthet enyhíteni ezeket a költségeket a fogyasztók számára, ugyanakkor minimalizálja a meg nem térülő eszközök kockázatát.

Milyen hatást gyakorol az intézkedés a kkv-kra és a versenyképességre?

A kkv-kra nézve nem merülnek fel közvetlen hatások a megfelelés vagy az adminisztratív költségek szempontjából. A kkv-knak előnye származhat a megnövekedett versenyképességből azokon a technológiai területeken, amelyek a jövőbeni TEN-E keretnek részét képezik, illetve amelyeket az megerősít (pl. az offshore megújuló energiaforrások ágazata, a digitális szolgáltatások vagy a hidrogén).

Jelentős lesz-e a tagállamok költségvetésére és közigazgatására gyakorolt hatás?

A közös érdekű projektek kiválasztásáért és végrehajtásáért felelős, hatáskörrel rendelkező tagállami

hatóságok közötti fokozott koordináció és észszerűsítés további hatékonyságot fog eredményezni.
Lesznek-e egyéb jelentős hatások?
A megfelelési költségek csökkenni fognak a REFIT-program keretében javasolt intézkedések – mint például a jelentéstételi kötelezettségek észszerűsítése, a hatékonyabb nyomon követés és az előzetes konzultációra vonatkozó követelményekről való lemondás – következtében, ha a projektek a transzeurópai energetikai infrastruktúráról szóló rendeletben foglaltakkal azonos vagy azoknál szigorúbb előírások szerint már a nemzeti szabályok hatálya alá tartoznak.
Arányosság?
Az előnyben részesített szakpolitikai alternatívák csomagja arányosnak tekinthető.
D. További lépések
Mikor kerül sor a szakpolitikai fellépés felülvizsgálatára?
Az új jogszabályok hatékonyságának felülvizsgálatára 2026-ban kerülhet sor, amikor az új keret alapján a közös érdekű projektek második kiválasztási folyamatának le kell zárulnia.